

Ilaqtariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliaq

Uunga: Siulittaasoq Laura Táunâjik

UPA2019/219 (UKA2018/219) pillugu ataatsimiititaliap apequteqaataanut akissuteqaat: Pinngitsuuisinnaajunnaarnermik katsorsaasarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. xx, xx. xxx 2018-imeersoq pillugu

Ataatsimiititaliap 15. marts 2019-imi apequtinut nassiussaanut Naalakkersuisut sinnerlugit qujavunga, taakkulu tulleriaaleerlugit akissuteqarfigissavakka.

01-04-2019
Sags nr. 2019 - 7825
Akt nr. 10372645

Postboks 1160
Tlf: 34 50 00
Fax: 34 55 05
3900 Nuuk

Email: pn@nanog.gl
www.naalakkersuisut.gl

- 1) 19. november 2018-imi apequt 1-imut akissutigisanni allassimasoq neqerooruteqartitsinermi sulisorineqarsinnaasut pissarsiarineqarsinnaasut apeqqutaasorujussuunera innersuussutigalugu.**

Tamatumunnga atatillugu atonerluinnermut katsorsaasut namminersortut innuttaasunut sullissinissaminut assigiinngitsunik katsorsaasinnaaneri Allorfimmit eqqarsaatigineqartarpat imaluunniit sullinneqartut Allorfimmi sunik neqerooruteqarsinnaanera kisiat sullitanut paasissutissiissutigineqartarpa?

Katsorsaasartunik namminersortunik atuinissaq siunissami aamma ingerlaannaarnissa Allorfimmiit kissaatigineqarpoq. Aangajaarniutinik atonerluinnermut katsorsaariaatsinik ingerlataqartut tamarmik suliariumannittussarsiornermi neqerooruteqarsinnaapput.

Suliariumannittussarsiornermi piumasaqaatitaqassaaq katsorsaariaatsit qanoq ittut neqerooruteqartussamit ingerlanneqarsinnaasariaqassanersut, soorluttaaq neqerooruteqartut tamarmik katsorsaaniissamik neqeroorutigerusutaminnik allanik uppersaasaqullugit kaammattorneqartartut. 2017-imi neqerooruteqartitsinermi piumasaqaatit makkuupput: imigassamut, hashimut aningaasanoornermullu atonerluinnermut pinngitsuuisinnanginnermullu katsorsaariaatsip iluaqutaanerani uppersaataitalimmik tunngaveqassasoq, kiisalu innuttaasumut taama atugaqarluni katsorsartittup qanigisaanut katsorsaaneq.

Tamanna aamma 2019-imi suliariumannittussarsiornermi annikinnerpaamik neqeroorutaasussatut pilersaarutigineqarpoq.

- 2) Inuk iluatsittumik imigassartortarnini pillugu katsorsartissimasoq katsorsaasunngorusulluni ilinniagaqarnissaminik kissaateqartoq taparserneqartariaqartoq Naalakkersuisoq isumaqarpa?**

Alkologitut ilinniartitaanermi ilinniagaqarnersiuteqartoqarsinnaatitaavoq aamma pisariaqartinneqartunik piginnaanillit kikkulluunniit qinnuteqarsinnaallutik. Taamaattorli tamama peqatigisaanik oqaatigissallugu pingaaruteqarpoq katsorsaasut namminneq aangajaarniutinik atonerluinnermik

ajornartorsiuteqarsimasut katsorsaasunit aanngajaarniutitik atorerluinermik ajornartorsiuteqarsimanngitsunit katsorsaanerminni annerusumik iluatsilluartarnerannut uppersaataissaqanngimmat. Tamanna tunngavigalugu Naalackersuisut isumaqarput innuttaasunik aanngajaarniutitik aningaasanoornermillu ajornartorsiuteqartunik katsorsaasuussagaanni nammineq aanngajaarniutitik atorerluinermut katsorsartissimanissaq immini piginnaasaqarfittut isigineqartariaqanngitsaq. Katsorsaanermi periuseqarnikkut ilinniakkatigullu piginnaasamik saniatigut inuttut attaveqarnikkut pisariaqartumik katsorsaasut piginnaaneqarnissaat pingaernerpaasoq paasineqarpoq.

3) Katsorsaasunngorniaanni katsorsartissimasoq iluatsilluartumik ingerllasoq katsorsaasussatut ilinniarsinnaannginnerpa? Imaluunniit taamaallaat inunnik isumaginnittut, ilinniartitsisut allatulluunniit ilinniagallit kisimik katsorsaasussatut akuerineqarsinnaappat?

Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummi § 19-imi najukkani katsorsaavinni sulisut ilinniagarisimasassaannut piunasaqaatit allassimapput. Inuit sivikinnerusumik ilinniagallit pinngitsuuisinnaannginnermik katsorsaanermi sulinermik naleqquttumik misilittagaqarunik pikkorissarnermillu ingerlataqarsimagunik aamma katsorsaasunngorsinnaasut tassani allassimavoq.

4) Allakkiami apeqqut 2-mi paasissutissiissutigineqarpoq nunaqarfinni katsorsaaniissamut illoqarfinni katsorsaasut periarfissinneqarnissaat qulakkeerneqassasoq, taamaaliornikkut katsorsaanerit assigiinngitsut namminersortunut ammasumik unammissutigineqarnissaat qulakkeerneqarsinnaaqqulugu. Illoqarfinni Allorfinnik pilersitsiviusimasuni katsorsaaniissamut katsorsaasut namminersortut neqerooruteqarsinnaannginnerannik paasisariaqarpa?

Kommunit ataasiakkaat najukkami sumi katsorsaasoqassanersoq ukiut tamaasa aalajangertarpaat aammalu kommunit kissaatitik malillugit najukkani katsorsaaffissat inissinnissaannut kiffaanngissuseqarput. Suliariumannittussarsiornermut isumaqatigiissut 1. april 2020-mi naappat najukkani katsorsaaniissamut Nuummilu ulluunerani katsorsaaniissamut 2019-imi ukiakkut neqerooruteqartitsisoqaaq. Suliariumannittussarsiorneq tamanna siusinnerusutulli agguataartumik ingerlanneqassaaq. 2019-imi tamanna pissaaq neqeroortitsinerit arfinillit ingerlannerisigut, kommunini ataasiakkaani najukkani katsorsaasarfinnut tamanut, Nuummilu ulluunerani katsorsaasarfimmuut ataatsimut. Periuseq tamanna toqqarneqarpoq namminersortut sapinngisamik amerlanerpaat neqerooruteqarnissamut periarfissikkumallugit. Siusinnerusukku periuseq malillugu tuniniarneqartut akigititaasa pitsaassusiisalu akornanni pitsaanerpaamik ataqatigiittoqarnera aallaavigalugu nalilersorneqartarput. Tuniniarneqartartut tassaapput Kommuneqarfik Sermersuumi ukiumut sisamariarluni innuttaasunut 22-nut katsorsaanerit aamma kommunini allani marloriarluni katsorsaanerit. Kommunini ataasiakkaani innuttaasut amerlassusaat sapinngisamik malillugu suliariumannittussarsiorititsisoqassaaq. Innuttaasut illoqarfinni nunaqarfinniluunniit katsorsaavilinni najugaqanngitsut imaluunniit najukkami katsorsartinnissamut piffissami sivisuumi utaqqisartut Nuummi ulluunerani katsorsaaniissamik neqerooruteqartut naapertorlugit ulluunerani katsorsartinnissamut innersuunneqartarput.

5) Phd pillugu isumaqatigiissut – ataasiaannarluni isumaqatigiissutaava imaluunniit siunissami ukiuni aalajangersimasuni sivilissusilimmik suleqatigiinnerua?

Ph.d.-mik suliniutip ukiuni pingasuni ingerlanerani ingerlasussaq ataasiaannartumik isumaqatigiissutaavoq. Nunatsinni aangajaarniutunik atorneerluinnermut katsorsaanerup kissaatigineqartutut pitsaassuseqarnissaa, tamatumalu peqatigisaanik siunissami neqeroorutigineqartut pitsaassusissaannik ingerlaavartumik qulakkeerisarnissamut siunnersuutunik tikkuussinissaa sulinummi qulakkeerniarneqarput. Syddansk Universiteti suleqatigalugu tamanna ingerlanneqarmat tamatumunnga aningaasat atorneqartussat Allorfimmut aningaasaliissutit avataatigut qulakkeerneqassapput.

6) Aasiaanni, Qeqqani aamma Sermersuumi Allorfiit pillugit naliliinerit inernerit kiisalu naliliinerup naliliinerilluunniit pitsaassusaannik nalornisitsilersimasut pillugit naatsumik paasissutissanik ilalinnik ajornangippat nassinneqarnissamik ataatsimiititaliamit qinnutigineqarpoq.

Katsorsaanerup pitsaassusia Allorfiup paasissutissaasivii aqutigalugit ingerlaavartumik nakkutigineqarpoq aamma Allorfiup ukiumoortumik nalunaarusiaani saqqummiunneqartarluni. Ukiunut 2016-2017 ukiumoortumik nalunaarusiaq Allorfiup nittartagaani www.allorfik.gl takuneqarsinnaavoq 2018-imullu ukiumoortumik nalunaarusiaq naammassiniarlugu suliarineqarluni. Pitsaassusissamut qulakkeerinnineq Allorfimmit nammeneq ingerlaavartumik pisarpoq tarnip pissusaanik professor emeritus Bent Nielsen suleqatigalugu.

7) Siunnersuummi § 11 innersuussutigalugu Allorfiillu kommuninitaakkunani tallimani pilersinneqareersuni periarfissaasoq siunnersuummi § 4-mi naatsorsuutigineqartutut kommunini katsorsaaviit pioreersut saniatigut katsorsaavinnik allanik katsorsartinnissamullu neqeroorutininik allanik pisariaqartitsisoqarnerisooq Naalakkersuisunit ataavartumik nalilersuiffigineqartassanersoq uppernarsarneqarsinnaava?

Aap, katsorsaasarnermi iliuusissat aammalu immikkut pisariaqartitsisunut katsorsaariaatsinik nutaanik pisariaqartitsineq ingerlaavartumik nalilersorneqartassapput. Katsorsaariaatsinik ullumikkut neqeroorutigineqarneq ajortunik immikkut pisariaqartitsisisoqarnerisooq siunissami katsorsaanernik naliliisarnerni paasineqartassaaq. Nuna tamakkerlugu aangajaarniutit pillugit paasissutissiiveqarfik taamatorpiaq periarfissiivoq. Suaaassuseq katsorsaanermi mianerissallugu pingaaruteqarsinnaammat 2018-imi ukiumoortumik nalunaarusiami suaassutsit assigiinngissusiat sammeneqarpoq. Tamatuma saniatigut aangajaarniutininik nutaanik atuisoqalertillugu, pingaartumik fiisternerneq aangajaarniutit Kalaallit Nunaanni ullumikkut killilimmik atorneqartut, atorneqarneralli pilertortumik annertusiartuaartoq, eqqarsaatigalugu aangajaarniutininik atuinermik ajornartorsiutit allannguuteqarnissaat naatsorsuutigisinnaavarput. Aamma aningaasanoornerit eqqarsaatigalugit internetimi e-sportimilu aningaasanoornissamik neqeroorutit amerliartuaartillugit aammalu inuusuttut, pingaartumik angutit inuusuttut aningaasanoornermik ajornartorsiuteqarnermut katsorsartinnissamik qinnuteqartut amerlanerujartuinnartillugit siunissami annertunerusumik iliuuseqarnissaaq pisariaqarsinnaassaaq.

8) Inatsisissatut siunnersuut tunngavigalugu kommunit suliariumannittussarsiuussinissamut periarfissaqarpat Allorfiillu pioreersut saniatigut katsorsaavinnik katsorsartinnissamut neqerooruteqarsinnaappat?

Apeqqut 4-mut akissut innersuussutigineqarpoq. Inatsisitigut tunngavissat, tassungalu ilanngullugu inuit peqqissusaannut tunngasunik paasisutissanik atuinissamut tunngavissat malinneqartillugit kommunit namminersorlutillu neqerooruteqartartut aanngajaarniutininik atonerluinermut katsorsartinnissamik neqerooruteqarsinnaassapput.

Tassunga atatillugu eqqaasitsissutigineqassaaq kommuninik iluarsaaqqinnermi kissaatigineqartut ilaat tassaammat kommunerujussuit nutaat aanngajaarniutininik katsorsaaneq ingerlatilissagaat. Tamanna tunngavigalugu 2012-13-imi kommunit suleqatiginerisigut Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfimmi suliaq ingerlanneqarpoq, tamatumani paasineqarluni kommunit suliassaqarfimmik tigusinissartik kissaatiginngikkaat. Nuna tamakkerlugu assigiimmik katsorsaariaaseqarnissaata kissaatigineqarnera tunngavigalugu katsorsaariaatsip aqqissuunnera maannakut ingerlasoq toqqarneqarnikuuvoq. Nunatsinni katsorsaanerup pitsaassusissaata ingerlaavartumik qulakkeerniarnera, katsorsaanerullu assigiinngissitaartuusinnaanissaa kiisalu katsorsaanerit innuttaasunut assigiiaartumik periarfissaanissaat eqqarsaatigalugit katsorsaanerup innuttaasut angerlarsimaffiinit qanittumik inissisimanissaanik kissaateqarneq taakku imminnut unammillernartuupput. Najukkani immikkoortortat mikinerit neqeroorutinik assigiinngissitaartunik neqerooruteqarnissap suliillu eqqarsaatigalugit nutaaliornissap qulakkeerniarnissaat ajornakusoortissavaat.

9) 19. november 2018-imi apeqqummut 2-mut akissummi allassimavoq: "innuttaasoq innersuunneqarpat – peqqissutsikkut katsorsartinnertut allatulli". Innersuussineq (misissuineq) qanoq ingerlanneqassava? Innersuussinnermi matumani periutsit suut atorineqarniarpat?

Ullumikkut innersuussisarneq pilertortumik ingerlasarpoq innuttaasullu pisariaqartitai kisiisa aallaavigalugit assigiiaartumik pisarluni. Innuttaasut namminneq Allorfimmut saaffiginninnermikkut imaluunniit suliamik ingerlatsisumit sulisitsisumilluunniit tamanna pillugu Allorfimmik isumaqatigiissutilimmit innersuunneqarnermikkut katsorsartilersinnaapput. Innersuussinerit tamarmik elektroniskimik pisarput aammalu ullualunnguit ingerlanerini katsorsaavimmut innersuussisoqartarpoq. Innersuussineq aalajangersimasumik tunngaveqarput. Pisumi matumani Allorfimmut atatillugu "Siunissami atonerluinermut katsorsaasarnermik nunatsinni pilersaarutissatut siunnersuut"-mi piumasagaatit aallaavigineqarput, tassa imaappoq innuttaasup angerlarsimaffigisaata sapinngisamik qanittuani katsorsartinnissamik neqerooruteqartoqartassaaq aammalu innuttaasumut iluaqutaasussatut naatsorsuutigineqarluni neqeroorutaassaaq pisariinnerpaaq. Tassa imaappoq periuseq immikkoortukkuutaatut taaneqarsinnaasoq, tamatumani innuttaasoq neqeroorumi siullermi ikiorneqarsinnaanngippat neqeroorummumut allamut innuttaasup ajornartorsiutaanut naleqquttutut isigineqartumut innersuuteqqinneqarsinnaalluni. Periuseq tamanna ("stepped care"-mik periuseq) Kalaallit Nunaanni peqqissutsikkut katsorsaanerme nalinginnaasumik aamma atorineqarpoq.

10) Allorfinni pioreersuni katsorsartinnissamut utaqqisoqarnersoq Naalakkersuisumit ilisimaneqarpa taamaattoqarpallu qanoq amerlatigippat?

Katsorsartinnissamik kissaateqartut amerlassusiat ukiup ingerlanerani assigiiaartuunngimmat utaqqisunut nalunaarsuisoqartariaqarsinnaavoq. Assersuutigalugu katsorsartinnissamik kissaateqartut decembarip qaammataani aasaanerani ikinneppaaffeqartarput. Aamma sulisut amigarnerini katsorsartittussatut utaqqisunut nalunaarsorsimaffimmittoqarsinnaavoq. Maannakkorpiaq (marts 2019) Aasianni katsorsartinnissamut utaqqisoqarpoq Sisimiuni ikitsuinnaat utaqqillutik. Aangajaarniutinik atonerluinermit katsorsartinnissamik neqeroorut pingaartumik qanigisaasunut neqeroorutit amerliartortillugit aammalu katsorsaanerit neqeroorutigineqartut assigiinngitsut amerliartortillugit amerlasuunit suli qinnutigineqartassasut qularutissaanngilaq. 26. marts 2019-imi innuttaasut 241-t katsorsartinnissamut ukioq manna innersuunneqareerput. Tamatuma nassatarisaanik katsorsartinnissamut utaqqisoqalersinnaassaaq. Utaqqisunik ajornartorsiut Allorfimmit ingerlaavartumik allanngorartumillu iliuuseqarfigineqartarpoq, assersuutigalugu Aasianni katsorsaqtigiiiaanik pilersitsisoqarpoq, innuttaasullu kingusinnerusukkat immikkut katsorsartinnissamik pisariaqartitsilissappata neqeroorfigineqarlutik. Katsorsaqtigiiiaat ima ingerlalluartaat ataatsimoortitsinerup aqaguani innuttaasoq alla nutaaq peqataaniarluni saaffiginnilluni.

11) Katsorsartinnissamut utaqqisoqarnera Naalakkersuisumit akuersarneqarsinnaava?

Katsorsartinnissamik pisariaqartitsisut sapinngisamik piaartumik katsorsartinnissamut Naalakkersuisunit anguniarneqarpoq. Ukioq tamaat katsorsartinnissamik pisariaqartitsisut allanngorartuummata utaqqisinnaasoqarsinnaasarpoq. Aamma apeqqut 10-mut akissut Naalakkersuisunit innersuussutigineqarpoq.

Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliap apeqqutaannik akissuteqarninni kissaatigineqartut ilanngullugu nassiuppara Allorfiit pitsaassusaannik 2018-imi naliliinerit pillugit nalunaarusiaq.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga
Med venlig hilsen

Martha Abelsen